

و نتایج آن استخراج و منتشر شده است.

آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای روستایی، در سال 1342 برای اولین بار توسط اداره کل آمار عمومی سابق انجام شد و سپس با تأسیس مرکز آمار ایران در سال 1344، در مقیاسی وسیع تر، ادامه یافت. در حال حاضر، آمار هزینه و درآمد خانوارهای شهری، از طریق دو منبع "مرکز آمار ایران" و "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و آمار هزینه و درآمد خانوارهای روستایی، توسط مرکز آمار ایران منتشر می شود. در این فصل، آمار متوسط هزینه های خوراکی و غیرخوراکی سالانه یک خانوار شهری و روستایی برحسب دهک های هزینه و وسعت خانوار و متوسط درآمد سالانه خانوارهای مذکور برحسب منابع درآمد، براساس نتایج طرح های آماری مرکز آمار ایران ارائه شده است. طرح های مذکور، با استفاده از توصیه های سازمان ملل متحد (براساس نشریه های $NHSCP^1$ و SNA^2) به روش آمارگیری نمونه ای، از طریق مراجعه به خانوارهای نمونه در نقاط شهری و روستایی انجام می گیرد.

تعاریف مفاهیم

هزینه: ارزش پولیکالای تهیه شده یا خدمت انجام شده توسط خانوار به منظور مصرف اعضا و یا هدیه به دیگران، هزینه نامیده می شود. کالا یا خدمت تهیه شده می تواند از طریق خرید، تولیدخانگی، در برابر خدمت، از محل کسب و مجانی (از سازمان ها)، در اختیار خانوار

مقدمه

بررسی هزینه و درآمد خانوار (بودجه خانوار)، برای اولین بار در سال 1314 توسط بانک ملی ایران انجام شده و هدف اصلی این بررسی، به دست آوردن ضرایب مصرف برای محاسبه شاخص هزینه زندگی بوده است.

در سال 1338 پس از یک وقفه طولانی، اداره بررسی های اقتصادی بانک ملی ایران به منظور تجدیدنظر در ضرایب اهمیت شاخص هزینه زندگی، در 23 شهر کشور، با مراجعه به خانوارهای نمونه به تهیه آمار در این زمینه مبادرت نمود. از سال 1344 بانک مرکزی ایران، بررسی هایی را در مورد هزینه و درآمد خانوارهای شهری، به طور مرتب انجام داده است. از سال 1347، آمارگیری از هزینه خانوارها در نقاط شهری و در مقیاسی گسترده تر، توسط مرکز آمار ایران شروع شد. این آمارگیری از سال 1353 علاوه بر هزینه، درآمد خانوارهای شهری را نیز شامل می شود و تاکنون به استثنای سال های 1357، 1355 و 1360، همه ساله انجام شده

¹ National Household Survey Capability Programme, New Yourk.

² System Of National Accounts, 1993.

استهلاک، سایر هزینه‌های تولید و همچنین مالیات شغلی می‌باشد.

درآمد مشاغل آزاد غیرکشاورزی: درآمد افرادی از خانوار که به صورت کارفرما یا کارکن مستقل، در مشاغل آزاد غیرکشاورزی به کار اشتغال دارند، پس از کسر هزینه‌های شغلی، به عنوان درآمد مشاغل آزاد غیرکشاورزی منظور شده‌است.

درآمدهای متفرقه: تمامی وجوه و ارزش کالاهایی است که خانوار از طریقی به غیر از اشتغال اعضای خود دریافت کرده‌است، مانند درآمد حاصل از فروش مصنوعات ساخته شده توسط خانوار در خانه، حقوق بازنشستگی، اجاره اموال منقول و غیرمنقول، سود سرمایه‌گذاری، کمک‌های دریافتی از سازمان‌های اجتماعی و مؤسسات خیریه.

قرارگیرد که به صورت پولی برآورد شده و جزو هزینه منظور می‌شود.

هزینه ناخالص: عبارت از هزینه خانوار، بدون کسر فروش دست دوم کالاهاست.

هزینه خالص: عبارت از هزینه ناخالص منهای فروش دست دوم کالاهاست. بنابراین در مواردی که ارزش کالاهای فروخته شده بیش‌تر از ارزش کالاهای خریداری شده باشد، حاصل به صورت عدد منفی درج می‌شود.

خانوار، نقاط شهری، نقاط روستایی: رجوع کنید به تعاریف و مفاهیم "فصل 2 - جمعیت".

دهک: هزینه جامعه مصرف‌کننده را براساس میزان هزینه کالاها و خدمات مصرفی مرتب و سپس جامعه رابه ده گروه مساوی تقسیم می‌کند و هرقسمت را یک دهک می‌نامند.

درآمد: تمامی وجوه و ارزش کالاهایی است که در برابر کار انجام شده یا سرمایه به کار افتاده و یا از طریق منابع دیگر (حقوق بازنشستگی، درآمدهای اتفاقی و نظایر آن)، در زمان آماری مورد نظر به خانوار تعلق گرفته باشد. در این طرح، انواع درآمد خالص به شرح زیر است:

درآمد خالص مزد و حقوق بگیری بخش عمومی/بخش تعاونی/بخش خصوصی: درآمد تمامی اعضای شاغل مزد و حقوق‌بگیر خانوار در بخش عمومی/بخش تعاونی/بخش خصوصی است که شامل دریافتی‌های مستمر و غیرمستمر پولی و غیرپولی آنان، پس از کسر مالیات و بازنشستگی می‌باشد.

درآمد مشاغل آزاد کشاورزی: درآمد افرادی از خانوار که در بخش کشاورزی، به صورت کارفرما و یا کارکن مستقل کار می‌کنند، پس از کسر هزینه‌های شغلی، به عنوان درآمد مشاغل آزاد کشاورزی تلقی شده است. هزینه‌های شغلی شامل مزد و حقوق پرداختی، هزینه مواد اولیه، ابزار بی‌دوام،

21-1- متوسط هزینه های خالص سالانه یک خانوار شهری و روستایی (ریال)

1394	1393	1392	1391	1390	1385	شرح
شهری						
205046000	182609000	166144000	165950828	141028538	54266781	متوسط کل هزینه.....
147892000	134500000	119611000	119061003	104988864	39201152	هزینه های غیر خوراکی.....
57154000	48109000	46533000	46889825	36039674	15065629	هزینه های خوراکی و دخانی.....
روستایی						
150075000	140888000	125356000	111033779	92094968/08	32737629	متوسط کل هزینه.....
91205000	83313000	71783000	66665295	58691017	19005158	هزینه های غیر خوراکی.....
58870000	57575000	53573000	44368484	33403951/08	13732471	هزینه های خوراکی و دخانی.....

مأخذ:- مرکز آمار ایران . دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری.

نمودار ۱-۲۱

2-21- متوسط هزینه‌های خالص غیرخوراکی سالانه یک خانوار شهری بر حسب اقلام عمده (ریال)

1394	1393	1392	1391	1390	1385	شرح
147892000	134500000	119611000	119061003	104988864	18137100	جمع کل
12647000	11639000	12192000	7185075	7036941	2423739	پوشاک و کفش
10155000	8781000	9602000	5618136	5649731	1962743	پوشاک و تعمیرات آن
2492000	2857000	2590000	1566940	1387210	460996	انواع کفش و تعمیرات آن
49410000	47108000	39216000	33100694	28907011	6221757	مسکن
41029000	38386000	32871000	27316973	22129690	5286095	اجاره‌بها و سایر هزینه‌های منزل مسکونی
8381000	8722000	6345000	5783721	6777321	935662	آب و فاضلاب، سوخت و روشنایی منزل مسکونی
13608000	10514000	10520000	10871915	10570995	2252972	لوازم، اثاث، ملزومات و خدمات خانوار
2974000	1473000	2210000	2819285	3425083	401846	مبلمان، اثاث ثابت، فرش و کفپوش و تعمیرات آن‌ها
1319000	794000	769000	676930	846753	334042	لوازم و اثاث منزل
2985000	1904000	2223000	2696807	2394597	740979	وسایل حرارتی و پخت و پز، یخچال و سایر وسایل عمده
1528000	1872000	1844000	1817754	2052722	299020	ظروف، لوازم آشپزخانه و سایر وسایل منزل و تعمیرات آن‌ها
4692000	4467000	3449000	2765732	1782005	464507	کالاها و لوازم مصرفی بی‌دوام و کم‌دوام منزل
110000	3000	25000	95406	69836	12578	خدمات خانگی
20232000	19064000	18905000	18294084	16712587	1877151	بهداشت و درمان
14433000	14262000	15457000	14358210	13431273	1509954	هزینه‌های بهداشتی و درمانی
5799000	4803000	3448000	3935874	3281315	367197	هزینه بیمه‌های اجتماعی و درمانی
21491000	22086000	18194000	22898758	20034034	2203316	حمل و نقل و ارتباطات
15045000	15829000	12911000	17193436	14697935	1690047	حمل و نقل
6447000	6257000	5284000	5705322	5336099	513269	ارتباطات
6785000	5396000	4539000	6832343	5761292	782900	تفریحات، سرگرمی‌ها و خدمات فرهنگی
2443000	1775000	1426000	2445615	2376023	302808	تفریحات و سرگرمی‌ها
4343000	3621000	3113000	4386728	3385268	480092	تحصیل و آموزش
23718000	18693000	16045000	19878134	15966004	2375265	کالاها و خدمات متفرقه خانوار
4232000	3680000	2998000	2427448	1776629	232470	خدمات شخصی و وسایل آرایشی
882000	-756000	564000	479268	1261089	166649	لوازم زینتی و شخصی
1390000	1523000	622000	1652711	1659272	297858	هزینه‌های هتل، مسافرخانه و مسافرت‌های دستجمعی
370000	379000	418000	456383	581860	2786	خدمات مالی و حقوقی
1223000	1511000	1530000	2675950	1544217	80397	هزینه‌های مذهبی
15621000	12356000	9913000	12186373	9142937	1595105	هزینه‌های متفرقه

مأخذ:- مرکز آمار ایران . دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری.

نمودار ۲-۲۱

3-21- متوسط هزینه‌های خالص خوراکی و دخانی سالانه یک خانوار شهری برحسب اقلام عمده (ریال)

1394	1393	1392	1391	1390	1385	شرح
57154000	48109000	46533000	4688982	3603967	7588371	جمع کل
14155000	10358000	10026000	10191417	7871097	1485965	آرد، رشته، غلات، نان و فراورده‌های آن
938000	643000	470000	627120	437778	142339	آرد، رشته و ماکارونی
7748000	5599000	5844000	4741283	3637358	949082	غلات
4931000	3624000	3328000	4418272	3469695	327923	انواع نان
538000	492000	384000	404742	326266	66621	بیسکویت، کیک و ویفر
12331000	11064000	10556000	9789299	7698464	1883959	گوشت
7849000	7205000	6723000	5937424	4766788	1207020	گوشت دام
3059000	2807000	2833000	2974548	2066854	514099	گوشت پرندگان
1423000	1053000	999000	877327	864822	162840	گوشت حیوانات دریایی
5572000	4719000	4516000	4667902	3424472	759445	شیر و فراورده‌های آن و تخم‌پرندگان
1436000	1198000	989000	990362	814393	152019	انواع شیر
3315000	2781000	2593000	2882521	1887426	436310	فراورده‌های شیر
821000	740000	934000	795019	722653	171116	انواع تخم‌پرندگان
1815000	1604000	1507000	1803787	1366534	293230	روغن‌ها و چربی‌ها
63000	57000	34000	14105	42624	10059	روغن‌ها و چربی‌های حیوانی
1752000	1547000	1474000	1789681	1323910	283171	روغن‌های نباتی
9603000	8518000	8385000	8403783	6474998	1201895	میوه‌ها و سبزی‌ها
4623000	3680000	3447000	3808070	3413572	563876	انواع میوه
4922000	4777000	4909000	4506760	2986885	626748	انواع سبزی
58000	61000	29000	88954	74541	11271	میوه‌ها و سبزی‌های آماده (برای مصرف در منزل)
3389000	2696000	2743000	2502863	2075149	438023	خشکبار و حبوبات
2504000	1873000	1608000	1574338	1522388	245983	خشکبار
884000	823000	1135000	928526	552761	192040	حبوبات
4437000	3657000	3496000	3591284	2770902	768555	قند و شکر، شیرینی‌ها، چای، قهوه و کاکائو
1112000	921000	880000	1025015	863292	241975	قند و شکر
1877000	1357000	1252000	1548293	1230530	251844	انواع شیرینی‌ها، مرباها و عسل
1447000	1379000	1364000	1017976	677079	274736	چای، قهوه و کاکائو
2108000	1809000	1493000	1545208	1156200	224776	ادویه‌ها، چاشنی‌ها و سایر ترکیبات خوراکی
633000	413000	450000	416049	333818	75026	انواع ادویه
1476000	1396000	1043000	1129159	822382	149750	چاشنی‌ها و سایر ترکیبات خوراکی
3744000	3684000	3811000	4394282	3201858	532523	نوشابه‌ها، غذاهای آماده و دخانیات
911000	1028000	993000	883483	662948	99287	انواع نوشابه
1411000	1404000	1650000	2276605	1880028	202534	غذاهای آماده و تنقلات
1422000	1252000	1168000	1234195	658883	230702	دخانیات

مأخذ - مرکز آمار ایران. دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری

4-21- متوسط هزینه‌های خالص غیرخوراکی سالانه یک خانوار روستایی برحسب اقلام عمده (ریال)

1394	1393	1392	1391	1390	1385	شرح
91205000	83313000	71783000	66665295	58691017	9185135	جمع کل
7763000	8415000	7139000	5913824	4307902/8	1333322	پوشاک و کفش
5951000	6198000	5638000	4535246	3341467/5	1018736	پوشاک و تعمیرات آن
1812000	2216000	1500000	1378578	966435/36	314586	انواع کفش و تعمیرات آن
22518000	19085000	16145000	14509045	13550028	2432130	مسکن
13813000	10941000	10236000	8945916	7193910/1	1627309	اجاره‌بها و سایر هزینه‌های منزل مسکونی
8706000	8144000	5909000	5563128	6356117/7	804821	آب و فاضلاب، سوخت و روشنایی منزل مسکونی
11290000	10633000	9468000	8264543	7001671/7	1472658	لوازم، اثاث، ملزومات و خدمات خانوار
1829000	1888000	1867000	1527088	1466491/7	178511	مبلمان، اثاث ثابت، فرش و کفپوش و تعمیرات آنها
741000	1093000	784000	566833	541556/39	170597	لوازم و اثاث منزل
2463000	1696000	1786000	1944105	1446498	511867	وسایل حرارتی و پخت و پز، یخچال و سایر وسایل عمده
2150000	1914000	1439000	1512230	1350106/7	232610	ظروف، لوازم آشپزخانه و سایر وسایل منزل و تعمیرات آنها
3734000	3852000	3458000	2562869	1622833/5	376384	کالاها و لوازم مصرفی بی‌دوام و کم‌دوام منزل
373000	190000	135000	151418	374184/77	2689	خدمات خانگی
14416000	13513000	11769000	11059151	10091868	1109339	بهداشت و درمان
12465000	11636000	10186000	9708304	8877428/5	1038578	هزینه‌های بهداشتی و درمانی
1950000	1877000	1583000	1350847	1214439/7	70761	هزینه بیمه‌های اجتماعی و درمانی
18857000	15946000	14246000	13474654	11357351	1138609	حمل و نقل و ارتباطات
15006000	12020000	10576000	10193887	8386941/3	927808	حمل و نقل
3850000	3926000	3670000	3280767	2970409/5	210801	ارتباطات
3210000	2141000	2228000	2179443	2023360/8	306855	تفریحات، سرگرمی‌ها و خدمات فرهنگی
1512000	809000	940000	832468	934550/88	153470	تفریحات و سرگرمی‌ها
1698000	1331000	1288000	1346975	1088810	153385	تحصیل و آموزش
13152000	13581000	10788000	11264636	10358836	1392222	کالاها و خدمات متفرقه خانوار
2716000	2336000	1772000	1383320	1044690/8	185627	خدمات شخصی و وسایل آرایشی
1789000	1540000	609000	802283	974221/12	76289	لوازم زینتی و شخصی
610000	1284000	1338000	672792	982621/54	52229	هزینه‌های هتل، مسافرخانه و مسافرت‌های دستجمعی
310000	345000	186000	340223	926278/07	1408	خدمات مالی و حقوقی
2286000	2386000	2340000	2339700	2022715/4	247809	هزینه‌های مذهبی
5441000	5690000	4543000	5726319	4408308/7	828860	هزینه‌های متفرقه

مأخذ - مرکز آمار ایران، دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری

5-21- متوسط هزینه‌های خالص خوراکی و دخانی سالانه یک خانوار روستایی برحسب اقلام عمده (ریال)

1394	1393	1392	1391	1390	1385	شرح
5887000	57575000	53573000	44368484	33403951/08	6744272	جمع کل
15669000	14268000	12073000	9472642	8421141/874	1514484	آرد، رشته، غلات، نان و فراورده‌های آن
1068000	1000000	851000	726145	661944/7111	184972	آرد، رشته و ماکارونی
8267000	7970000	6755000	3926552	3714144/053	981944	غلات
5888000	4882000	4089000	4504174	3842270/865	314556	انواع نان
446000	415000	378000	315771	202782/2445	33012	بیسکویت، کیک و ویفر
14091000	13842000	13114000	10093512	7383790/881	1700481	گوشت
9852000	9442000	9191000	6580799	4738458/009	1331901	گوشت دام
3346000	3613000	3363000	2978554	2161892/107	319426	گوشت پرندگان
893000	788000	560000	534159	383440/7644	49152	گوشت حیوانات دریایی
5137000	5234000	4789000	4603651	3129244/959	669167	شیر و فراورده‌های آن و تخم‌پرندگان
1298000	1545000	1303000	1376819	892273/8207	355782	انواع شیر
2960000	2777000	2516000	2335939	1532588/576	166603	فراورده‌های شیر
878000	912000	962000	890893	704382/5628	146782	انواع تخم پرندگان
2159000	2257000	2488000	2085188	1553484/946	298538	روغن‌ها و چربی‌ها
31000	72000	77000	53415	21747/1672	1519	روغن‌ها و چربی‌های حیوانی
2128000	2186000	2411000	2031773	1531737/779	297019	روغن‌های نباتی
7733000	8079000	7882000	6850474	5042387/976	1035395	میوه‌ها و سبزی‌ها
3372000	3395000	3098000	3094868	2438284/96	458601	انواع میوه
4288000	4638000	4736000	3689159	2547379/478	566161	انواع سبزی
73000	46000	48000	66447	56723/5379	10633	میوه‌ها و سبزی‌های آماده (برای مصرف در
3363000	3304000	3035000	2473299	1798305/179	349730	خشکبار و حبوبات
1936000	1844000	1439000	1362846	1060969/563	115235	خشکبار
1427000	1460000	1597000	1110452	737335/6162	234495	حبوبات
5358000	5340000	4961000	4064804	3083210/819	788433	قند و شکر، شیرینی‌ها، چای، قهوه و کاکائو ..
1609000	1724000	1594000	1468121	1318524/074	269509	قند و شکر
1873000	1630000	1328000	1315048	861258/3292	155182	انواع شیرینی‌ها، مرباها و عسل
1877000	1986000	2038000	1281635	903428/4165	363742	چای، قهوه و کاکائو
2079000	1855000	1638000	1195102	1000410/902	156662	ادویه‌ها، چاشنی‌ها و سایر ترکیبات خوراکی ..
736000	577000	464000	389044	310375/3352	80416	انواع ادویه
1343000	1278000	1174000	806058	690035/5668	76246	چاشنی‌ها و سایر ترکیبات خوراکی
3281000	3396000	3595000	3529811	1991973/548	231382	نوشابه‌ها، غذاهای آماده و دخانیات
573000	732000	634000	554162	404008/6794	63496	انواع نوشابه
868000	821000	1670000	1440803	603334/5733	37720	غذاهای آماده و تنقلات
1839000	1844000	1290000	1534847	984630/2957	130166	دخانیات

مأخذ: - مرکز آمار ایران . دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری.

21-6- برآورد متوسط درآمد خالص سالانه یک خانوار شهری برحسب انواع منابع تأمین درآمد (ریال)

1394	1393	1392	1391	1390	1385	شرح
-	-	-	-	-	-	درصد خطای نسبی میانگین.....
218229000	187711000	145136000	140240848	113340167	21180294	جمع.....
82630000	69246000	49862000	48576500	38873168/8	9675396	درآمد از حقوق بگیری.....
						بخش عمومی
20769000	19041000	13566000	14892299	12492553/4	4868062	پولی.....
4231000	3924000	3162000	4098093/8	3637086/81	1046128	غیرپولی.....
						بخش تعاونی
0	94000	12000	199334/95	0	6429	پولی.....
0	0	0	19205/401	0	60806	غیرپولی.....
						بخش خصوصی
50742000	41400000	28836000	24767391	19127904/9	3601379	پولی.....
6888000	4786000	4285000	4600176/3	3615623/7	92592	غیر پولی.....
31046000	28122000	20256000	17366985	16314535/4	4257053	درآمد از مشاغل آزاد.....
						کشاورزی
4576000	3147000	3740000	3126588/6	1741062/83	579204	پولی.....
55000	63000	55000	145115/46	133373/75	26614	غیرپولی.....
						غیر کشاورزی
26169000	24668000	15948000	13671451	14061255/4	3608029	پولی.....
246000	244000	513000	423829/96	378843/46	43206	غیرپولی.....
104553000	90343000	75019000	74297363	58152462/5	7247845	درآمدهای متفرقه.....
74367000	61971000	52281000	52043986	40410979/9	3359857	پولی.....
30186000	28372000	22738000	22253376	17741482/5	3887988	غیرپولی.....

مأخذ:- مرکز آمار ایران . دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری.

7-21- برآورد متوسط درآمد خالص سالانه یک خانوار روستایی برحسب انواع منابع تأمین درآمد (ریال)

1394	1393	1392	1391	1390	1385	شرح
-	-	-	-	-	-	درصد خطای نسبی میانگین.....
144654000	126955000	107387000	92818723	73439119	12767700	جمع.....
33164000	33677000	23454000	23121724	18928562	3185759	درآمد از حقوق بگیری.....
						بخش عمومی
4810000	3428000	2259000	4416434	4106619/3	1128400	پولی.....
831000	855000	644000	1628199	1371874/5	309384	غیرپولی.....
						بخش تعاونی
0	0	52000	0	171460/5	0	پولی.....
0	0	0	0	38022/86	1701	غیرپولی.....
						بخش خصوصی
25446000	27303000	18745000	15385756	11953196	1739377	پولی.....
2076000	2092000	1755000	1691335	1287388/5	6897	غیر پولی.....
56430000	46763000	40803000	28310907	23612385	6419386	درآمد از مشاغل آزاد.....
						کشاورزی
40650000	33113000	29058000	16939574	13226498	4397301	پولی.....
1830000	2295000	2382000	2721389	1356019/2	555992	غیرپولی.....
						غیر کشاورزی
13225000	10567000	8849000	7905535	8584146/8	1450028	پولی.....
724000	787000	514000	744409	445720/71	16065	غیرپولی.....
55060000	46516000	43130000	41386092	-	3162555	درآمدهای متفرقه.....
39186000	33125000	31203000	30545908	22295810	1488207	پولی.....
15874000	13391000	11927000	10840183	8602362/6	1674348	غیرپولی.....

مأخذ:- مرکز آمار ایران . دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری.